

Groots hart 'ging op' toen hij zag dat zo op de vergadering der Alliantie 'de menselijke zonde, in maatschappij heerschende, bij het licht des Evangelies op al hare kronkelwegen nagegaan en door 's Heeren geest bestreden zou worden'. Op 26 januari liet hij de secretaris van het sectiebestuur, Baron van Lynden van Hemmen, weten dat hij vraag 1 of vraag 4, of zelfs beide, wilde behandelen.

Vooraf de eerste vraag moet een kolfje naar De Groots hand zijn geweest. Deze vraag handelde namelijk over de beste methode om te voorkomen dat de 'veerkracht' der armen door slechte filantropie vernietigd zou worden. Meer dan dertig jaar reeds had de hoogleraar zich, theoretisch zowel als praktisch, met dit vraagstuk beziggehouden. Zijn Groningse vrouwenvereniging voor armenzorg, waarvan hij sinds de oprichting in 1838 voorzitter was, had lange tijd als voorbeeld voor andere gediend. Echter ook op het terrein van de vierde vraag, de gestichtsoepvoeding, had de hoogleraar ervaring. Mede door zijn toedoen was in 1845 te Groningen het Gesticht voor Pleegzusters en Toevlugtsoord voor Verwaarloosden (later: Meisjes) gesticht; sinds 1847 was hij ook daar de zeer betrokken voorzitter van. De Groots enthousiaste reactie wordt vooral verklaarbaar wanneer men er van uitgaat dat hij in de uitnodiging ook een erkenning van zijn kwaliteiten zal hebben gezien. Per slot van rekening was hij het geweest die in 1838 in Hamburg het werk van J.H. Wichern en van A. Sieveking ontdekt had. Later had hij zich ook georiënteerd bij Th. Fliedner - ze waren vrienden geworden -, bij Heldring en bij de bekende filantroop W.H. Suringar, de stichter van het Nederlandsch Mettray; met de laatstgenoemde was hij zeer bevriend.³⁵

Enkele maanden later zou Cohen Stuart het feit dat De Groot de uitnodiging ontving wijten aan de 'viciëuse', slecht gecoördineerde werkwijze van het sectiebestuur, hij zou er ook op wijzen dat de uitnodiging om te spreken slechts als kennisgeving bedoeld was - de circulaire was immers 'zelfs onder dames' verspreid³⁶ -, maar toen op 22 februari het comité weer vergaderde greep niemand in. Toen het bestuur der 4e sectie melding maakte van het aanbod van De Groot, nam het voorbereidend comité dit bericht voor kennisgeving aan, waardoor het impliciet De Groot als spreker goedkeurde. Kort daarna verscheen zijn naam in het vierde stuk van de *Berichten* en in de kranten. Tot zijn grote vreugde zag De Groot naast zijn eigen naam die van zijn vriend Wichern staan. Samen met hem zou hij de eerste vraag behandelen; de vierde vraag was aan Van Toorenenbergen toebedeeld.³⁷

22-1-1894, van Cohen Stuart afkomstig is. Het album, dat zowel gedrukte als geschreven stukken bevat, is opgenomen in de U.B. Utrecht (thans als: 598 A 9); vgl. Van Rhijn, *Gemeenschap en vereenzaming*, 74 (noot 7).

35. *Iets*, 8v., 20; Vree, P. *Hofstede de Groot en de armenverzorging*.

36. M. Cohen Stuart aan C.P. Hofstede de Groot, 25-5-1866, Archief Hofstede de Groot 16; vgl. *Aan*, 11.

37. *Iets*, 9; *Aan*, 11v. ('de brief van 23 Maart' te lezen als: 23 febr.; vgl. *Iets*, 22). Dat Van Toorenenbergen de vierde vraag kreeg blijkt uit het *Programme provisoire d'assemblées* dat in het album van Cohen Stuart voorkomt; de namen van P. Hofstede de Groot en Van Toorenenbergen zijn in dit *Programme* met de pen doorgehaald.